

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Ekososiaalinen kehitys ja tiedonmuodostus

Marjatta Bardy, tutkimusprofessori
YMPÄRISTÖ JA SOSIAALIPOLITIIKKA seminaari 1.12.2011

6.12.2011

Esityksen nimi / Tekijä Marjatta Bardy

1

Lähtökohtana ajattelutavan alkuasetukset

Sivilisaatiokriittiseen suuntaukseen kuuluva
puheenvuoroni koskettelee seuraavia teemoja:

- Maailmankuvan opiskelu (1-3): tosiasia, johtopäätös, oletus tulevasta
- Kehityksen käsite; keskinäisriippuvuudet ja kiertokulku
- Kestävyys vs. tuhoavuus
- Tasa-arvo vs. eriarvo
- Mikä liittää ilmiöitä yhteen?

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

6.12.2011

Esityksen nimi / Tekijä

2

MAAILMANKUVA – 1) Fakta

- *Ihminen on osa luontoa ja ekosysteemeistä täysin riippuvainen.*
- *Ihmisten terveys ja hyvinvointi perustuvat luonnon uusiutuvaan monimuotoisuuteen.*
- *Luonto lävistää inhimillisen kulttuurin, joka askeleella.*

Maailmankuva - 2) Johtopäätös

On siis ymmärrettävä inhimillisen toiminnan ja luonnon erottamaton yhteys ja sopeuduttava maapallon luonnonvarojen rajoihin sekä huolehdittava inhimillisten perustarpeiden tyydyttämisestä sosiaalisesti ihmismäisin/ oikeudenmukaisin tavoin.

Maailmankuva – 3) Oletus tulevasta

*Jos ymmärrämme luonnon ja kulttuurin
yhteen kietoutuneisuuden,
osaamme todennäköisesti muuttaa
elämänmuotomme kestävämpään kuosiin
reiluuteen pyrkien.*

- Mitä sanotte? Onko tämä päättely (1-3) pitävää? Ja onko se hyödyllistä?
- Miten maailmankuvaa opiskellaan?

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

6.12.2011

Esityksen nimi / Tekijä

5

EKOSOSIAALISTA KEHITYSTÄ

*luonnehtii tietoa, taju ja taito
käsittää*

ekologisen, ekonomisen, sosiaalisen
ja kulttuurisen ulottuvuuden
keskinäisriippuvuuksia,
yhteen kietoutumia ja
kiertokulkuja

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Tunteet, arvot ja kokemukset

”Kun tunteet ovat kohdallaan, ne ovat hyvin tärkeitä ohjatessaan meitä oikeaan. Jos ne puolestaan eivät ole kohdallaan, ne ovat hyvin keskeisessä asemassa ohjatessaan meitä väärään.”

Moraaliset vs. moraalittomat tunteet;
myötätunto vs. alistaminen – oppia tuntemaan ihminen.

Education for Profit vs. Education for Democracy (Nussbaum 2010).

Esimerkkejä ilmiöiden yhteen kietoutumisesta

- * Aineen kiertokulku; mitä luonnosta otetaan ja mitä sinne pannaan
- * Vuodenaikojen ja sukupolvien kiertokulku
- * Ruoan, tavaroiden ja muiden tuotteiden elinkaaren ja hiilijalanjäljen seuraaminen
- * Komposti, kierrätyskeskus ja kaatopaikka
- * Having – Loving – Being/Doing
- * Yksilöllisten, yhteisöllisten ja yhteiskunnallisten seikkojen keskinäisriippuvuudet
- * Ihmisoikeuksien integroitu sosiaalinen kokonaisuus
- * Yksilöllisten ja yhteiskunnallisten valintojen ketjut

KESTÄVYYS vs. TUHOAVUUS

KESTÄVYYS merkitsee *HUOLENPITOA* hyvinvointia tuottavista ekologisista, inhimillisistä, sosiaalisista ja taloudellisista *resursseista ja niiden jakamisesta* (Bilj 2001).

Kestävyysvajeita voi syntyä millä tahansa elämän alueella – toisia voi korjata helpommin kuin toisia; sosiaalinen koheesio voi lisääntyä tai vähetä.

Taloudellisen VOITON jatkuva kasvu merkitsee tuhoa

Tunteet ohjaavat meitä hyvään tai pahaan
(Nussbaum)

Hyvinvointi, oppiminen, terveys ja sivistys ovat ratkaisevia resursseja muutoksista selviämisessä

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

6.12.2011

Esityksen nimi / Tekijä

9

Tasa-arvoisuuden aste on yhteiskunnallisen kehityksen vatupassi

- Eriarvoisuus on monien ongelmien yhteinen juuri; se on yhteydessä mm. luottamukseen, elinajanodotteeseen, mielenterveysongelmiin...
- Suhteellinenkin köyhyys aiheuttaa toimeentulon, liikkumisen ja kanssakäymisen rajoituksia, hätää ja kärsimystä (www.stopkoyhyys.fi)
- Eriarvoisuus lisää epävarmuutta, pelkoa, häpeää – ja stressiä – ja heikentää kansanterveyttä
- Eriarvoisuus lisää kilpailuhenkistä kulutusta. Mitä tasa-arvoisempi yhteiskunta, sen parempi kaikille
- (Wilkinson & Pickett 2010)

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

6.12.2011

Esityksen nimi / Tekijä

10

Mikä liittää ilmiöitä yhteen?

- Olemassa olevan tiedon kokoaminen mm. keke – indikaattoreiksi
- Keskinäisriippuvuuksien jäljittämiseen yhteiskuntatieteiden ”yhteissoittoa”
- Taide ja tiede sekä niiden väliset suhteet; taiteellinen tutkiminen; mitä meille ja meissä tapahtuu?
- Lajityyppien rajat sekoittavia muotoja
TAJU ja TAITO KÄSITTÄÄ miten toimia

Kirjallisuutta:

- Pasi Toiviainen 2008: Ilmastonmuutos nyt. Muistiinpanoja maailmanlopusta. Otava.
- Ilmo Massa 2009 (toim.): Vihreä teoria. Ympäristö yhteiskuntateorioissa. Gaudeamus.
- Marjatta Bardy & Sanna Parrukoski 2010 (toim.) Hyvinvointi ilmastonmuutoksen oloissa? Keskustelunavauksia tulevaisuusvaliokunnalle. THL.
- Martha Nussbaum 2010: Not for Profit. Why Democracy needs the Humanities. Princeton University Press.
- Futura 1/2011. Teemanumero kohtuutaloudesta. Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry.
- Elna Palola & Vappu Karjalainen 2011 (toim.) Sosiaalipolitiikka. Hukassa vai uuden jäljillä? THL.
- Simone Weil 1949 (suom.2007): Juurtuminen. Alkusoitto ihmisvelvollisuuksien julistukselle. Eurooppalaisen filosofian seura

